

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1946 kl. 1 em.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet, m. m., i vad propositionen angår förslag till lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Till konstitutionsutskottets handläggning ha båda kamrarna den 11 maj 1946 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 264, i vad propositionen innebär framläggande för riksdagen av nedan intagna förslag till lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Beträffande motiveringen för förevarande lagförslag får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det till propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över handelsärenden den 12 april 1946.

Enligt lagen den 18 juni 1925 om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar äger Konungen, när skäl därtill äro, förordna om undersökning av vissa företag eller sammanslutningar i syfte att utreda företagets eller sammanslutningens inverkan på pris- eller omsättningsförhållandena i riket. I fråga om offentligheten av sådana handlingar, vilka inkommit till eller upprättats hos undersökningsmyndighet, föreskrives i 20 § sekretesslagen, att dessa ej må utlämnas i andra fall eller annan ordning än i förstnämnda lag sägs. I dennas 7 § stadgas, att dylika handlingar må utlämnas endast såvitt de icke röra affärs- eller driftförhållande eller, i den mån handlingen är av sådant innehåll, med Konungens särskilda tillstånd eller efter det tjugufem år förflutit från handlingens datum.

I förevarande proposition har, jämte det till konstitutionsutskottet hänvisade lagförslaget, jämväl framlagts ett till lagutskott remitterat och andra lagutskottet tilldelat förslag till lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Ändamålet med sistnämnda förslag är att genom registrering av konkurrensbegränsande överenskommelser och genom särskild undersökning förebygga skadlig verkan av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Anmälan av dylik överenskommelse skall enligt förslaget ske efter anmaning av den av Konungen förordnade övervakningsmyndigheten. Vid sådan anmälan skall fogas avskrift av överenskommelsen ävensom av övriga handlingar, som erfordras för att fastställa överenskommelsens innehåll. Är

denna helt eller delvis muntlig, skall vid anmälan fogas fullständig redogörelse för innehållet. Över konkurrensbegränsande överenskommelser, som anmäls eller vid särskild undersökning kommit till övervakningsmyndighetens kännedom, skall föras register (kartellregister). I detta skall dylik överenskommelse — vare sig den träffats skriftligen eller muntligen och i först avsett fall vare sig den helt föreligger i avtalstext eller den delvis är innefattad i protokollsanteckningar, brev eller dylikt — till sitt huvudsakliga innehåll inflyta. När skäl därtill föreligga, äger övervakningsmyndigheten besluta, att särskild undersökning skall företagas. Yrkesutövare är då skyldig att för myndigheten hålla tillgängliga handelsböcker, korrespondens och övriga handlingar, vilka kunna vara av betydelse för undersökningen, samt att i övrigt meddela myndigheten alla uppgifter, som erfordras. Vad sålunda stadgats innebär icke skyldighet att röja yrkeshemlighet av teknisk natur.

Den föreslagna lagen om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet avses skola upphäva 1925 års lag om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar; denna skall dock alltså äga tillämpning med avseende å undersökning, som inletts innan den nya lagen träder i kraft.

Enligt det till konstitutionsutskottet hänvisade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 20 § sekretesslagen skall kartellregistret i princip vara offentligt. På framställning av vederbörande yrkesutövare eller av övervakningsmyndigheten skall dock Konungen, om särskilda skäl därtill äro, äga förordna, att kartellregister, såvitt angår däri intagna uppgifter rörande viss överenskommelse, icke må utlämnas tidigare än tjuugu år efter det anteckning om överenskommelsen gjorts i registret. Har framställning om sådant förordnande gjorts, skall, innan ärendet blivit av Konungen avgjort, kartellregistret i den del framställningen avser icke utlämnas. Sekretesskyddet skall även gälla handlingarna i ärendet. Denna Kungl. Maj:ts befogenhet bör enligt departementschefen icke vara inskränkt till sådana fall, då offentliggörandet av uppgift i kartellregistret skulle kunna skada svenska affärsintressen i förhållande till utländska konkurrenter utan även kunna avse andra fall.

Handling, som inkommit till övervakningsmyndighet, skall däremot enligt förslaget till ändring i sekretesslagen, i den mån den innehåller upplysningar om yrkesutövaras affärs- eller driftförhållanden, vilkas offentliggörande kan lända honom till men, icke i andra fall än Konungen bestämmer kunna utlämnas förrän tjuugu år förflutit från handlingens datum. Vad nu sagts skall även med undantag för det ovan nämnda kartellregistret gälla för handling, som upprättats hos myndigheten.

I fråga om tolkningen av bestämmelserna i föregående stycke framhåller departementschefen, att enskild yrkesutövaras kalkylmaterial eller tablåer över kostnadsfördelningen i regel måste anses utgöra sådant material, vars offentliggörande kan lända yrkesutövaren till men.

Vad angår offentlighetsprincipens tillämpning på handlingar, som inkommit till och upprättas hos övervakningsmyndighet, uttalar departementsche-

fen, att det ur allmän synpunkt synes vara av vikt, att offentlighet i stor utsträckning beredes åt hithörande förhållanden. Härigenom skulle vinnas flera syften. I många fall skulle obefogade misstankar hos allmänheten om missbruk på förevarande område kunna undvikas. Ofta torde enbart vetenskapen om att innehållet i kartellöverenskommelser och även annat material kan komma att bli tillgängligt vara ett tillräckligt korrektiv mot missbruk. Jämväl i andra hänseenden torde en vidsträckt offentlighet medföra fördelar. Emot dessa fördelar få enligt departementschefens mening vägas affärsidkares intressen av att hans affärsförhållanden icke onödigtvis blottläggas.

Beträffande placeringen av ovan angivna sekretessbestämmelser förordar departementschefen, att dessa skola intagas i sekretesslagen, där de lämpligen böra få sin plats i 20 §. Enligt tryckfrihetsförordningen skola i sekretesslagen noga angivas de fall, då allmänna handlingar skola hemlighållas. Vid lagens tillkomst år 1937 gjordes emellertid i fall, då redan tidigare sekretessbestämmelser funnos meddelade i särskilda lagar bl. a. 1925 års lag om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar, undantag från denna huvudregel i så måtto, att i sekretesslagen endast intogs en hänvisning till den särskilda lagens sekretessbestämmelser. Detta förfaringsätt, som föranleddes av praktiska skäl, synes dock enligt departementschefens mening, då fråga är om ny lagstiftning, icke stå i god överensstämmelse med nyss nämnda stadgande i tryckfrihetsförordningen.

Utskottet, som anser departementschefens uttalande rörande offentlighetsprincipens tillämpning på förevarande område välgrundat, finner ej anledning till erinran mot det i propositionen framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 20 § sekretesslagen utom i fråga om slutstadgandets utformning. Såsom tidigare angivits föreslås i propositionen, att 1925 års lag om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar alltjämt skall äga tillämpning med avseende å undersökning, som inlett innan den nya lagen trätt i kraft. Departementschefen anför i detta sammanhang, att den äldre lagen fortfarande bör gälla beträffande undersökning, som verkstälts eller ännu icke blivit slutförd före den nya lagens ikraftträdande. Eljest skulle dylika ej slutförda utredningar icke kunna fullföljas. Emellertid torde enligt departementschefens mening behov av sådant stadgande föreligga jämväl i det hänseendet, att lagens straff- och sekretesskydd för uppgifter, som tidigare inhämtats eller som i fortsättningen kunna komma att inhämtas, bör äga bestånd även framdeles. Avsikten med den anförda, föreslagna övergångsbestämmelsen synes bl. a. sålunda vara, att frågan huruvida handlingar, som i enlighet med 1925 års lag inkommit till eller upprättats hos i nämnda lag angiven undersökningsmyndighet, skola hemlighållas eller ej, fortfarande skall regleras jämlikt samma lags sekretessbestämmelser. Detta måste emellertid enligt utskottets mening även komma till uttryck i sekretesslagen, då § 2 mom. 2 tryckfrihetsförordningen föreskriver, att i sekretesslagen skola noga angivas de fall, då allmänna handlingar skola hemlighållas. Av denna anledning förordar utskottet, att till den i dispositio-

nen föreslagna lagen angående ändrad lydelse av 20 § sekretesslagen fogas en övergångsbestämmelse av innehåll, att handlingar vilka inkommit till eller upprättats hos undersökningsmyndighet, varom förmäles i lagen den 18 juni 1925 om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar, ej må utlämnas i andra fall eller annan ordning än i nämnda lag sägs.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet, som inhämtat, att andra lagutskottet tillstyrkt det i propositionen framlagda förslaget till lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet, hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition i förevarande del icke kunnat av riksdagen oförändrat bifallas, för sin del måtte antaga följande såsom *utskottets förslag* betecknade

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Härigenom förordnas, att 20 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar skall erhålla följande ändrade lydelse.

20 §.

Handling, som inkommit till övervakningsmyndighet, varom förmäles i lagen om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet, må, i den mån handlingen innehåller upplysningar om yrkesutöwares affärs- eller driftförhållanden, vilkas offentliggörande kan lända honom till men, icke i andra fall än Konungen bestämmer utlämnas förrän tjugu år förflutit från handlingens datum. Vad nu sagts gälle ock hos myndigheten upprättad handling, dock ej kartellregister.

På framställning av vederbörande yrkesutövare eller myndighet, som avses i första stycket, äger Konungen, om särskilda skäl därtill äro, förordna, att kartellregister, såvitt angår däri intagna uppgifter rörande viss överenskommelse, icke må utlämnas tidigare än tjugu år efter det anteckning om överenskommelsen gjorts i registret. Har framställning om sådant förordnande gjorts, må, innan ärendet blivit av Konungen avgjort, kartellregister i den del framställningen avser icke utlämnas. Vad nu sagts gälle ock handlingarna i ärendet; om utlämnande av sådan handling efter ärendets avgörande äge vad i första stycket stadgats motsvarande tillämpning.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Denna lag träder i kraft å dag,
som Konungen bestämmer.

Denna lag träder i kraft å dag,
som Konungen bestämmer.

*Handlingar vilka inkommit till eller
upprättats hos undersökningsmyndig-
het, varom förmäles i lagen den 18
juni 1925 (nr 223) om undersökning
angående monopolistiska företag och
sammanslutningar, må ej utlämnas i
andra fall eller annan ordning än i
nämnda lag sägs.*

Stockholm den 13 juni 1946.

På konstitutionsutskottets vägnar:

JONES ERIK ANDERSSON.

Närvarande: herrar *Jones Erik Andersson, Herlitz, Karl August Johanson, Björck*, Oscar
Mattsson, John Sandberg, Bror Nilsson, Thorell, Pettersson i Norregård,
Nolin, Hällgren, Spångberg, Jonsson i Haverö, Larsson i Julita, Gustafsson
i Bogla och Hæggblom**.

* Ej närvarande vid justeringen.